

บทที่ 8

ผลกระทบของการค้าต่างประเทศต่อเศรษฐกิจประเทศไทย

การถึงภาวะการค้าต่างประเทศของไทยโดยรวมแล้ว จะเห็นว่ามูลค่าการส่งออก แม้จะเพิ่มขึ้นทุกปี แต่มูลค่าการนำเข้าก็เพิ่มขึ้นทุกปีเช่นเดียวกัน โดยอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการนำเข้าจะสูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าในการส่งออก

รายได้จากการส่งออกจะถูกนำไปใช้ในการซื้อสินค้าเข้าประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย สินค้าทุน วัตถุดิบ อุปกรณ์ต่างๆ น้ำมันเชื้อเพลิง และยานพาหนะ สินค้าเหล่านี้บางส่วนจะถูกนำไปอุปโภคบริโภคได้ทันที และบางส่วนจะถูกนำไปใช้ในการผลิตสินค้าอื่นๆ ทั่วไป หากไม่มีรายได้จากการส่งสินค้าออก ประเทศย่อมขาดแคลนเงินตราในการนำสินค้าเข้า ดังนั้น การส่งออกและการนำเข้าของประเทศจึงมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของแต่ละประเทศอย่างยิ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย

ในการพิจารณาถึงผลกระทบของการค้าต่างประเทศที่มีต่อเศรษฐกิจประเทศไทยนี้จะเป็นการพิจารณากว้างๆ ทั้งทางด้านมหภาค (macroeconomics) และจุลภาค (microeconomics) โดยในแต่ละด้านจะพิจารณาทั้งในด้านการส่งสินค้าออกและการนำสินค้าเข้า

8.1 การพิจารณาทางมหภาค

นำสถิติและการวิเคราะห์ภาวะการค้าต่างประเทศในบทที่ 6 และประมาณแนวโน้มทางการค้าต่างประเทศในบทที่ 7 มาพิจารณาถึงผลกระทบจากการค้าต่างประเทศว่ามีอิทธิพลและบทบาท ส่งผลถึงเศรษฐกิจของประเทศในด้านต่างๆ

8.1.1 ผลกระทบจากการส่งสินค้าออก

(1) เป็นแหล่งเงินได้ให้ประเทศ

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะประสบปัญหาการขาดดุลทางการค้ามากกว่า 40 ปีก็ตาม แต่รายได้จากการส่งสินค้าออกนับว่าเป็นแหล่งเงินได้ที่สำคัญที่สุดของประเทศ รายได้บางส่วนนำไปใช้หนี้ต่างประเทศ บางส่วนใช้เป็นรายจ่ายเพื่อการนำสินค้าเข้า ช่วยให้ธุรกิจ

การเงินและการลงทุนภายในประเทศดีขึ้น รวมถึงช่วยให้ดุลการชำระเงินของประเทศมีความมั่นคงมากขึ้นด้วย

(2) การจ้างงานภายในประเทศ

การส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศในปริมาณสูง ย่อมก่อให้เกิดการจ้างงานโดยส่วนรวมของประเทศสูงขึ้นด้วย ทั้งในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีประเทศไทยซึ่งมีการลงทุนในอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานมาก (เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา อุตสาหกรรมในครัวเรือน อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ และเครื่องประดับต่างๆ)

(3) การบริโภคโดยส่วนรวมของประเทศ

รายได้จากการส่งออกทำให้มีการนำสินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าทุนเข้ามามากขึ้น สินค้าทุนจะเป็นปัจจัยในการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศต่อไป

(4) การออมและการลงทุนโดยส่วนรวม

รายได้ที่เพิ่มขึ้นจะถูกออมไว้บางส่วนมีได้นำไปบริโภคทั้งหมด อัตราการออมจะมีค่าเท่าไรขึ้นอยู่กับแนวโน้มในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (Marginal Propensity to Consume: MPC) ของประเทศ รายได้ส่วนที่ออมนี้จะถูกนำไปลงทุนเพื่อทำการผลิตต่อไป

(5) เป็นรายได้ของรัฐบาล

รัฐบาลเก็บภาษีสินค้าขาออกเพื่อนำมาเป็นรายได้สำหรับใช้จ่ายในการบริหารประเทศ นอกจากภาษีอากรขาออกโดยปกติแล้ว สินค้าบางประเภทอาจถูกเก็บอากรพิเศษอีกครั้งหนึ่งจากการส่งออก ทั้งนี้ เพราะผู้ส่งออกยังคงมีรายได้จากการส่งออกสูงมาก เช่น การเก็บค่าพรีเมียมสินค้า ข้าว น้ำตาล เป็นต้น

8.1.2 ผลกระทบจากการนำสินค้าเข้า

(1) ผลทางการลงทุน

สินค้าวัตถุดิบและสินค้าทุนที่นำเข้ามาจะช่วยเพิ่มการลงทุนภายในประเทศให้ขยายตัวกว้างออกไป ดังเช่น บทบาทของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งพยายามส่งเสริมและให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ลงทุนผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้ารูปบัตรส่งเสริม แต่ผลจากการส่งเสริมการลงทุนเกินขนาดก็มีผลทำให้เกิดภาวะสินค้าล้นตลาด อันจะมีผลต่อไปถึงการลงทุนในระยะต่อไปต้องหยุดชะงักลง และอาจกระทบกระเทือนถึงโครงการลงทุนอื่นๆ ที่มีผลต่อเศรษฐกิจ

(2) ผลทางการพัฒนาประเทศ

การนำสินค้าเข้าประเทศในบางครั้งมิได้มีการควบคุมเพียงพอ กล่าวคือ มีการนำสินค้าอุปโภคบริโภคที่ฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็นเข้ามามากเกินไป ทำให้ประเทศขาดรายได้ที่จะนำสินค้าอื่นๆ ที่จำเป็นมากกว่าเข้ามาเพื่อทำการลงทุนและพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ประเทศไทยนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็นเข้าประเทศมีมูลค่าค่อนข้างสูง และเกือบจะทุกรัฐบาลต่างก็พยายามหาทางควบคุมการนำเข้าสินค้าที่ไม่จำเป็นดังกล่าว

(3) ผลทางการเงินระหว่างประเทศ

การนำสินค้าเข้าประเทศมาก ทำให้ประเทศไทยต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากมหาศาลในแต่ละปี เพื่อชำระหนี้สินค้ำ มูลค่าในการส่งออกไม่เพียงพอกับมูลค่าในการนำเข้ามาตั้งแต่ พ.ศ. 2498 ดังนั้น เงินตราที่จะชำระสำหรับมูลค่าของสินค้าเข้าส่วนที่เกินกว่ามูลค่าของสินค้าออกจึงได้มาจากเงินกู้จากต่างประเทศส่วนหนึ่ง ส่วนหนึ่งได้จากเงินกู้ภายในประเทศ และในกรณีที่ขาดแคลนเงินตราสำหรับชำระหนี้สินค้ำเข้า อาจนำมาใช้จากเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ

การขาดแคลนเงินตราสำหรับชำระในการนำสินค้าเข้า ย่อมทำให้เศรษฐกิจของประเทศไม่มีเสถียรภาพ ประเทศไทยเคยลดค่าเงินตราของเราเพื่อส่งเสริมการส่งออกครั้งสุดท้ายเดือนกรกฎาคม 2528 และเคยลดค่าเงินบาทเพื่อให้สอดคล้องกับการที่ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงหลายครั้ง

(4) ผลทางหนี้สินจากต่างประเทศ

ในกรณีที่ประเทศไทยต้องกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อมาลงทุนในโครงการบางอย่าง และนำสินค้าทุนเข้ามาลงทุนในประเทศนั้นย่อมก่อให้เกิดภาระหนี้สินที่จะต้องให้ต่างประเทศในอนาคต รายได้ในอนาคตส่วนหนึ่งแทนที่จะนำใช้จ่ายในประเทศจะต้องถูกส่งกลับไปชำระเป็นค่าเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้แก่ต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันปริมาณหนี้คงค้างต่างประเทศ จนกระทั่ง พ.ศ. 2524 มีมูลค่าสูงถึง 121,277 ล้านบาท การชำระหนี้สินให้แก่ต่างประเทศหรือแหล่งกู้ในบางปีติดขัดไม่มีเงินชำระจำเป็นต้องกู้จากแหล่งกู้อื่นๆ มาเพื่อชำระค่าหนี้สินที่มีมาแต่ก่อน ดังเช่น ติม.อ.อนุมัติเงินกู้ 150.9 ล้านบาท จากธนาคารโลกมาเพื่อใช้ชำระค่าดอกเบี้ยเนื่องจากกู้มาใช้ในกิจการการประปา

8.2 การพิจารณาทางจุลภาค

เป็นการพิจารณาโดยคำนึงผลกระทบที่มีต่อเอกชนผู้ประกอบการ ผู้บริโภค ภายในประเทศราคาการส่งออก บทบาทธุรกิจเอกชน และปัจจัยการผลิต

8.2.1 ผลกระทบจากการส่งสินค้าออก

(1) เงินทุนเพื่อดำเนินการส่งออก

ผู้ส่งสินค้าออกในประเทศไทยส่วนใหญ่ประกอบการในรูปครอบครัวและเป็นรายย่อย จึงขาดแคลนเงินทุนในการซื้อสินค้าเพื่อส่งออกถึงแม้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการให้สินเชื่อเพื่อการส่งสินค้าออกก็ตาม แต่การให้สินเชื่อดังกล่าวยังมีขอบเขตจำกัด สำหรับการส่งสินค้าออกเพียงบางอย่างเท่านั้น พ่อค้าผู้ส่งออกรายย่อยจึงขยายตลาดต่างประเทศโดยลำบาก จะมีเพียงพ่อค้ารายใหญ่ๆ ที่มีเงินทุนสูง เพียงไม่กี่รายเท่านั้นที่สามารถทำการค้ากับต่างประเทศได้โดยไม่มีปัญหา ในกรณีเช่นนั้น ทำให้พ่อค้ากลุ่มน้อยมีอำนาจในทางเศรษฐกิจของประเทศ ผู้ส่งออกรายย่อยจะหมดกำลังใจ และในที่สุดจะออกไปจากวงการค้าระหว่างประเทศ

(2) การลงทุนและการหมุนเวียนของเงินตราในประเทศ

ในที่ได้ที่มีการส่งสินค้าออกมาก ย่อมทำให้ประเทศได้รับรายได้เข้ามามากด้วย และจะเสริมการลงทุน การจ้างงานมากขึ้น ดังเช่น พ.ศ. 2516 เป็นปีทองของอุตสาหกรรมสิ่งทอโดยสามารถส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้มากกว่า 2,000 ล้านบาท ความต้องการสินค้าสิ่งทอในตลาดต่างประเทศดังกล่าว การลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทยจึงเพิ่มขึ้น เพื่อขยายปริมาณการส่งออก ผลจากการลงทุนทำให้มีการจ้างแรงงานใช้วัตถุดิบภายในประเทศเพิ่มขึ้น การผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคอื่นๆ เพื่อสนองอำนาจการซื้อที่เพิ่มขึ้นของอุตสาหกรรมสิ่งทอจึงเกิดขึ้นและขยายตัวออกไป

(3) ราคาส่งออก

มูลค่าของสินค้าส่งออกของไทยประมาณกว่าร้อยละ 60 เป็นสินค้าเกษตรที่เหลือเป็นสินค้าอุตสาหกรรม ถึงแม้ว่าราคาสินค้าเกษตรโดยทั่วไปจะไม่สู้มีเสถียรภาพก็ตาม แต่สินค้าเกษตรส่งออกของไทยเกือบทั้งหมดจะเป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ ความต้องการสินค้าเกษตรจากไทยจึงค่อนข้างมีเสถียรภาพและราคาไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

(4) รายได้ของประชากรเพิ่มขึ้น

แรงงานนับว่าเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญประการหนึ่ง ผลจากการลงทุน นอกจากจะทำให้เจ้าของทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตอื่นๆ ได้รับผลตอบแทนจากแรงงาน ทำให้เจ้าของแรงงานสามารถนำรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการจ้างงานไปใช้จ่ายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความต้องการในการบริโภคที่เพิ่มขึ้นของเจ้าของแรงงานทำให้มีการริเริ่มผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคอื่นๆ ตามมาเป็นลูกโซ่ และในที่สุดจะมีผลโดยรวมทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น

8.2.2 ผลกระทบจากการนำเข้า

(1) การควบคุมการนำเข้า

จากภาวะการขาดดุลของประเทศในระยะยาว ทางกรมพยายามหาทางลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศให้น้อยลง เพื่อสงวนเงินตราต่างประเทศไว้ใช้จ่ายในกรณีจำเป็น ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขภาวะการค้าที่ขาดดุลอย่างหนักให้ลดลงมา และช่วยพยุงภาวะดุลการชำระเงินให้มีเสถียรภาพยิ่งขึ้น

อย่างไร หากมีการควบคุมการนำเข้าวัตถุดิบบางอย่างเข้าประเทศอาจกระทบถึงการลงทุนบางโครงการของเอกชนได้

(2) การแข่งขันกับอุตสาหกรรมภายในประเทศ

การนำเข้าสินค้าเข้ามาในประเทศจนเกินความจำเป็น ก่อให้เกิดการแข่งขันในด้านราคาจำหน่ายกับสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศ การเติบโตของอุตสาหกรรมภายในประเทศจึงเป็นไปได้ยาก กระทั่งอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้ลดลง

8.3 สรุป

ในด้านมหภาค ผลจากการส่งสินค้าออกจะก่อให้เกิดรายได้แก่ประเทศในรูปภาษีอากร เกิดการจ้างงานภายในประเทศ มีการผลิตสินค้าทุกประเภทเพิ่มมากขึ้น รายได้จากการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นจะถูกนำไปใช้ในการบริโภคส่วนหนึ่งและในการลงทุนหรือออมส่วนหนึ่ง ส่วนผลจากการนำเข้าสินค้าเข้า สินค้าเข้าจะเป็นตัวเร่งเร้าให้เกิดการลงทุนผลิตสินค้าสนองความต้องการภายในประเทศ ลดการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคบางอย่างเข้ามา และมีการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศมีผลให้เกิดรายได้จากการส่งออก แต่ในช่วงที่มีการนำเข้าสินค้าเข้ามามากอาจกระทบถึงดุลการค้าได้

ในด้านจุลภาค ผลจากการส่งสินค้าออกทำให้เอกชนผู้ประกอบการมีรายได้จากการส่งออก มีการหมุนเวียนของเงินตราในประเทศดีขึ้น รายได้ของประชากรเพิ่มขึ้น ส่วนผลด้าน

การนำเข้านั้น ทำให้มีการแข่งขันกับอุตสาหกรรมภายในประเทศ และหากการนำเข้าส่งผล
กระทบกระเทือนต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศมากเกินไป อาจมีการใช้มาตรการควบคุมการ
นำเข้าได้
